

# Handreikingen Cyber Security voor GCCS2015

**Nederland heeft drie handreikingen overhandigd aan de deelnemende landen en private partijen die deelnamen aan de Global Conference on CyberSpace 2015. Hieronder een korte beschrijving en verwijzingen naar de handreikingen.**

'Good morning with ICS' in het boekje laat dat treffend zien. Voor de beveiligingssector kan bijvoorbeeld gedacht worden aan systemen voor toegangsbeheersing (slagbomen, poorten, deuren), aansturing van beveiligingscamera's, gebouwbeheer inclusief airconditioning, brandbeveiliging en ontruiming. Het boekje richt zich ten eerste op het bestuursniveau. Dat moet leiderschap tonen om het ICS risico dat organisaties en ook de samenleving loopt beheersbaar te maken. Alleen wie vertelt het hen? Daarnaast geeft het boekje een handreiking aan onder meer afdelingshoofden, leveranciers, systeemintegratoren en researchers, om de uitdaging aan te gaan om hun cyberrisico in de greep te krijgen. Beide genoemde boekjes bevatten uitgebreide lijsten met literatuurverwijzingen voor verdere verdieping.

**T**er ondersteuning van de internationale cyber security gemeenschap heeft TNO drie handreikingen ontwikkeld voor de vierde Global Conference on CyberSpace: 'From Awareness to action: bridging the gaps in 10 steps', 'Sharing Cyber Security Information' en 'Cyber Security of Industrial Control Systems (ICS)'. De eerstgenoemde handreiking is een interactieve webpagina (\*1) die de Board Room van organisaties ertoe moet brengen om weerbaarder te worden tegen de cyberdreiging. Vanuit een cyber security bewustwording wordt in tien stappen gekomen tot een grote weerbaarheid en actiegedrevenheid van de eigen organisatie. Ook wordt aandacht gegeven aan partijen waarmee nauw samengewerkt wordt, tenslotte maakt het falen van een partner ook de eigen organisatie kwetsbaar.

De webpagina is het resultaat van de debatten tijdens de The Grand Conferences in Amsterdam (2012 en 2013) en Rotterdam (2014), the Meridian Conference en de bijeenkomsten van the Working Group 'Risk and Responsibility in a Hyperconnected World' van het World Economic Forum (WEF).

**Good practices** De handreiking 'Sharing Cyber Security Information' (\*2) bevat *good practices* voor het delen van cyber security-relevante informatie. De *good practices* richten zich zowel op de verschillende beslis- en actieniveaus (strategisch, tactisch en operationeel/technisch) als op de gehele incidentresponsketen (inclusief opsporing en vervolging). Het boekje is een weerslag van de goede en minder goede ervaringen opgedaan in de Nederlandse publiek-private samenwerkingen op dit gebied en de gaandeweg opgedane

kennis over ervaringen in buitenlandse samenwerkingsverbanden. Informatie delen wordt breed gezien als een effectieve maatregel voor het gezamenlijk - publiek-privaat, sectoraal, cross-sectoraal en grensoverschrijdend - aanpakken van het cyberrisico. Informatiedelen is echter niet eenvoudig. Het kent vele facetten en valkuilen. Het boekje reikt daarom een aantal handvatten aan en identificeert een aantal dilemma's. Het boekje kan zowel tussen een aantal samenwerkende organisaties, publiek-privaat, binnen een sector als over sectoren en landen heen gebruikt worden.

**Vitale infrastructuur** De derde handreiking 'Cyber Security of Industrial Control Systems' (\*3) is ontwikkeld met medewerking van de internationale Meridian gemeenschap en verschillende andere partijen. Industriële controlesystemen, ook bekend onder termen als SCADA, PCS en DCS, besturen en regelen veel van onze vitale infrastructuur en vele andere dagelijkse processen. Ze zitten vaak verstopt in functies waar veel mensen dagelijks gebruik van maken of zelfs verantwoordelijk voor zijn. Het cyberaspect en daarmee het cyberveiligheidsaspect verstopt zich daarbij bijna onherkenbaar. De pagina

■ Ir. Eric Luijff  
Principal Consultant TNO  
Eric.Luijff@tno.nl

**Dit artikel is een bewerkte versie van een artikel van de auteur dat eerder in het Magazine Veiligheid en Crisisbeheersing (ministerie V&J) is verschenen.**

## VOETNOTEN

\*1) <https://zoom.frontwise.com/public/4/towardsgccs2015#>

\*2) **Sharing Cyber Security Information:** <http://www.tno.nl/infosharing>

\*3) **Cyber Security of Industrial Control Systems:** <http://www.tno.nl/ICS-security>

